

Vondst Mariabeeldje bijna vier eeuwen geleden

“Belangrijk is dat deze Mariadevotie niet verwaait”

In de serie Bedevaartplaatsen in het bisdom Rotterdam gaan we deze keer naar Haastrecht, waar op verzoek een Mariabeeld wordt uitgeleend: Onze Lieve Vrouw ter Weghe, oftewel: Maria op reis. 18 oktober is haar feestdag, die ook dit jaar weer groots is gevierd in de fraaie Sint Barnabaskerk. “De Mariadevotie is een gemakkelijke manier om het geloof te beleven,” vindt pastoor Van der Mee.

Pastoor J.E.M. van der Mee

Maria ter Weghe blijft in de Barnabaskerk tegenwoordig ‘gewoon’ in haar altaar. Een kleinere uitvoering gaat echter nog steeds, in een houten koffertje, op reis naar mensen die ziek zijn. Pastoor Van der Mee: “Dat gebeurt zo’n vijf, zes keer per jaar. Ze mag daar een tijdje blijven; meestal komt ze na een novene terug. Voor de zieken en de naasten is het een tastbare steun en toeverlaat, soms nemen ze Maria echt naast zich in bed!” Ook bij andere gelegenheden vragen mensen dikwijls om ‘Maria van Haastrecht’. Omdat ze op een wonder hopen? “Ach, er zijn inderdaad gevallen van onverklaarbare genezingen geweest. Ze kunnen een hulpmiddel zijn om tot het geloof te komen. Maar die spectaculaire

kant is niet de voornaamste reden om haar hier te vereren. Het gaat veel meer om het beleven van God en het geloof, en om de verbondenheid; samen bidden en op weg zijn.”

Door de paus gezegend

In 1997 nam Van der Mee’s voorganger, pastoor Hendriks, het beeldje van Maria ter Weghe mee naar Rome. Daar werd het, op het Sint Pietersplein, gezegend door Paus Johannes Paulus II. Er hangt een ingelijste foto van in de vitrinekast vol paraferalia van de bedevaart. Sinds datzelfde jaar staat de feestdag van Onze Lieve Vrouw ter Weghe op de liturgische kalender van het bisdom Rotterdam. “Zo is het vastgelegd, en dat helpt om deze devotie, geworteld in een lange traditie, te behouden.”

Maria in de bloemen

Op 18 oktober staat Maria ter Weghe in een bloemenzee. Die is in de dagen ervoor langzaam gegroeid door de bossen bloemen die mensen komen brengen. De kerk blijft de hele dag open. Dit jaar was het op een zaterdag, met ’s avonds een plechtige Eucharistieviering – gecelebreerd door kardinaal Simonis – en een processie door de kerk. Maria ter Weghe werd meegedragen door vier meisjes in een lichtblauw toogje, speciaal hiervoor gemaakt. Pastoor Van der Mee: “Er zijn

dan wel 350 bedevaartgangers, ook van verder weg uit Alphen, Boskoop, Waddinxveen en Gouda. Het is zo prachtig als je voelt hoe tijdens de viering de sfeer van verbondenheid en overgave steeds sterker wordt. Daar gaat het ook om: samen de nabijheid van God ervaren. Bij de processie zingen we liederen die speciaal voor Maria ter Weghe zijn geschreven; één lied is meer dan honderd jaar oud.”

Bedevoartgangers altijd welkom

Ook door het jaar heen komen groepen mensen op bedevaart naar Haastrecht. Pastoor Van der Mee: “Wij ontvangen ze natuurlijk graag. De afgelopen tijd was hier een KBO-groep uit Brabant, een Katholiek Vrouwengilde en een groep van de Surinaamse geloofsgemeenschap uit

Amsterdam. Wervend voegt hij eraan toe: “Haastrecht en omgeving biedt nog meer attracties, zoals het Kaarsenmuseum, ons historische dorpsgezicht, het prachtige landschap bij de rivier de Vlist, genoeg voor een heel dagje uit!”

Vierhonderd jaar Maria ter Weghe

In 2009 is het vierhonderd jaar geleden dat het Mariabeeldje in Foy, bij Dinant, België, in een eik werd gevonden. Pastoor Van der Mee: “Ik ben blij dat het hier weer leeft, dat deze traditie opnieuw vaste voet heeft gekregen in Haastrecht. Zo hebben we een stevige bodem voor het jubileumfeest. Een mooie gelegenheid om het beeld van ‘de pelgrimerende

Processie met Maria ter Weghe door de Barnabaskerk te Haastrecht, zaterdag 18 oktober 2008.

kerk’ weer eens luid en duidelijk uit te dragen.”

Naar Waddinxveen

Voor de volgende Rondom de Kerk reizen we naar Waddinxveen, waar na vele omzwervingen ook een

Mariabeeld terecht is gekomen: in de kerk van Sint Victor. Aan haar zijn eveneens wonderen toegeschreven, zoals duiveluitdrijving met de ‘Blinkende Lieve Vrouw’, zoals de bijnaam van het beeld in Waddinxveen luidt.

Korte geschiedenis van Maria ter Weghe, gevonden in Foy in 1609

In 1609 vindt een houthakker in het Belgische Foy in een eikenboom een Mariabeeldje. Het lijkt erop dat het daar lang geleden in is gezet, waarna de boom eromheen is gegroeid. Het beeldje wordt in een andere eikenboom geplaatst en al snel doen zich wonderen voor. Dat trekt pelgrims aan. Vooral de Jezuïeten uit het nabije Dinant zetten zich in voor de verering van Onze Lieve Vrouw van Foy. Zij brengen het beeldje naar een nieuwe kapel en laten uit de eik kopieën snijden. Een aantal beeldjes komt in de Noordelijke Nederlanden terecht: in Oudewater, Rotterdam, Breda, Maastricht en Haastrecht.

Maria ter Weghe in Haastrecht

Hier krijgt het beeld in 1647 een plek in de schuilkerk aan de Hoogstraat (naast herberg ‘De Keyser’). Een eerste wonder is de genezing van de 33-jarige Geertrui Bik uit Gouda. Zij geneest van haar verlamming, nadat haar dienstbode het beeld tijdens haar slaap tegen haar zij heeft gelegd. Nadien gebeuren nog tientallen

wondergenezingen die aan Onze Lieve Vrouw van Haastrecht worden toegeschreven. Zij brengt ook bij andere problemen uitkomst: een razende stier kalmeert, wateroverlast na een dijkdoorbraak wordt beperkt en de baljuw, een fanatieke katholiekenjager, laat hen met rust. Vooral tijdens het verblijf in Haastrecht van de jezuïet Nicolaas de Jonge (van 1643 tot zijn dood in 1665) gebeuren er veel wonderen. Het lijkt niet toevallig dat hij het kopiebeeld uit Foy in 1647 ten geschenke krijgt van zijn ordegenoten. In 1646 maakt een seculiere priester aanspraak op de pastoorspositie. Het wonderbaarlijke beeld geeft De Jonge groot gezag en zijn seculiere concurrent krijgt pastoraal geen poot aan de grond. Na 1665 zijn er weinig wonderen opgetekend.

Maria ter Weghe in de Sint Barnabaskerk

Opeenvolgende pastoors proberen de devotie te

versterken door Mariabroedersschappen op te richten. De broedersschappen zijn verbonden aan de in 1850-1854 gebouwde kerk van Sint Barnabas aan de Grote Haven. In 1876 komt het beeld daar te staan. Pas in 1911 leeft de devotie op, als twee paters redemptoristen Haastrecht bezoeken en aan parochianen vertellen over het beeld. Uit die tijd stamt ook het gebruik om het beeld naar een zieke te brengen. De feestdag van Onze Lieve Vrouw van Haastrecht – 18 oktober – wordt weer ingevoerd en de kapel met het Mariabeeld wordt weer versierd met kaarsen en bloemen. Zo concentreert de devotie zich meer in de kerk zelf dan bij de mensen thuis.

Officiële erkenning

Vanaf 1926 mag voortaan op 18 oktober een Mis ter ere van Maria worden opgedragen. In 1939 komt er ook weer een georganiseerde bedevaart naar Haastrecht: van de vrouwelijke Mariacongregatie uit Hillegom. Op 12 november 1955 komt bisschop Huibers van Haarlem het beeld officieel kronen. Het krijgt de titel *Maria Viatrix*.

Gezegend door de paus

Toch neemt de belangstelling voor Onze Lieve Vrouw van Haastrecht af. De viering van de feestdag wordt gestaakt en op 2 mei 1962 wordt ook nog het beeldje gestolen. Er komt een nieuw beeldje uit Foy. Pastoor Wierds voert in 1975 de feestdag weer in. Sindsdien is er een plechtige Mis en een lichtprocessie, waarbij kinderen een replica van het beeld door de kerk dragen. Op 18 oktober, in de meimaand en op andere dagen in het jaar komen er pelgrims, individueel en in groepen. Bij het 350-jarig bestaan van de verering in 1997 wordt het beeldje door paus Johannes Paulus II gezegend en wordt een eigen Misformulier voor Maria ter Weghe goedgekeurd. Zo is het feest van Maria ter Weghe als vrije gedachtenis ingevoerd voor het bisdom Rotterdam en staat het op de liturgiekalender.

Bronnen:
Peter Jan Margry en Charles Caspers, 101 Bedevaarten in Nederland, uitgeverij Bert Bakker 2008, www.meertens.knaw.nl, www.bisdomrotterdam.nl.

Wat maakt een plaats tot een bedevaartplaats?

Een jaar of tien geleden zijn enkele kenmerken vastgesteld. Er moet in ieder geval een heilige plaats of ruimte zijn, die mensen bezoeken vanuit een religieuze motivatie. Zij betuigen hun devotie omdat ze hier de aanwezigheid van God en/of heiligen op een bijzondere manier ervaren. De plaats moet een eigen traditie hebben gedurende een reeks van jaren, met bijvoorbeeld een jaarlijkse feestdag, rituelen of pelgrimssouvenirs. Ook is belangrijk dat bezoekers een bepaalde afstand afleggen en vooral een mentale én geografische grens overschrijden om de heilige plek te bezoeken. Haastrecht voldoet aan al deze criteria.